

Oslo, 18.09.2015

Til: Finansdepartementet,
Sak 12/388

Høringsvar – eiendomsbeskatning av arbeidsmaskiner mv. i verk og bruk

Det vises til høringsnotat om eiendomsbeskatning av arbeidsmaskiner mv. i verk og bruk, datert 18. juni 2015, sak 12/388.

Norsk Bergindustri er en forening for bedrifter som leter etter, utvinner, forvalter eller foredler mineralske ressurser i Norge, eller bedrifter som har annen særlig tilknytning til bergindustrien. Våre medlemmers rolle er å skaffe samfunnet de nødvendige mineralske råvarer. Dette omfatter alt fra malm og mineraler til pukk og naturstein. Slike råstoffer brukes til en lang rekke formål og inngår i de fleste industrielle verdikjeder. Bransjen omsetter for ca. 13. mrd. kr i året ifølge Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning. Det er geologien som bestemmer hvor forekomstene ligger. Bergindustrien er en typisk distriktsnæring, og mange lokalsamfunn i Norge er etablert som konsekvens av funn av ulike mineraler.

Norsk Bergindustri er glade for at regjeringen nå tar initiativ til å justere eiendomsskatten, både fordi det vil styrke bedriftenes konkurransekraft og fordi det vil bidra til økt forutsigbarhet. Slik eiendomsskatten har fungert til nå har industrien måttet forholde seg til hver enkelt kommunes tolkninger og forvaltning. Ikke minst har det vært utfordringer knuttet til verdifastsettelsen som ligger til grunn for skatteberegningen.

En justering av eiendomsskatten slik regjeringen legger opp til vil bidra til positiv utvikling i fastlandsindustrien i framtiden. Når vi ser at aktiviteten i petroleumssektoren synker er det viktig å legge til rette for vekst i andre næringer.

Alternativ 1 eller 2

Regjeringen skisserer to alternative tilnærminger til justeringer i eiendomsskatten. Norsk Bergindustri anbefaler å legge alternativ 2 til grunn for videre arbeid. Ved å fjerne begrepet «verk og bruk» vil eiendomsbeskatningen som møter industrien bli likere den næringslivet for øvrig forholder seg til. Det skaper likere forutsetninger på tvers av bransjer, og vil styrke forutsigbarheten for industri som i dag blir beskattet under betegnelsen «verk og bruk». Slik vi ser det er denne avgrensningen kunstig og skaper unødvendige skiller mellom forskjellige næringer. Vi stiller oss bak NHO og Norsk Industri i

Norsk Bergindustri/Norwegian Mineral Industry,
Næringslivets Hus, P.O. Box 7072 Majorstua, N-0306 OSLO
tlf. (00 47) 23 08 80 00 www.norskbergindustri.no epost@norskbergindustri.no

deres syn på at alternativ 2 er den mest hensiktsmessige av tilnærmingene som skisseres i høringsnotatet.

Eiendomsskatt utenfor bymessige strøk

Mineralressurser i bakken må naturligvis utvinnes der de er. Bedriftene har ingen mulighet til å flytte utvinning og produksjon, og ulike skattesatser på ulike steder i kommunen vil ramme industri som ikke kan flyttes. Norsk Bergindustri støtter departementet i vurderingen om å fjerne kommunenes mulighet til å benytte en egen eiendomsskattesats utenfor bymessige strøk. Det vil styrke likebehandlingen og forutsigbarheten mellom ulike typer næringseiendom uavhengig av geografisk beliggenhet.

Verdifastsettelse til bruk i eiendomsskattegrunnlaget

Det er mange eksempler på at verdifastsettelsen/takseringen som ligger til grunn for skatteberegningen er uforutsigbar, på grensen til det vilkårlige. Dette illustreres tydelig gjennom den nylig avsluttede rettsaken mellom Rana kommune og Rana Gruber der kommunens taksering varierte med flere hundre millioner. Dommen ble avsagt 18.08.2015 i Hålogaland lagmannsrett og ga Rana Gruber fullt medhold i sin anke mot kommunen. Kommunen har valgt ikke å anke saken og den er således å regne som rettskraftig. Blant de mest overraskende vurderingene som lå til grunn for kommunens taksering var at Rana Grubers jernmalmressurs ble taksert som *naturgrus av god kvalitet*. Det vitner om manglende forståelse for helt grunnleggende sider ved Rana Grubers næringsvirksomhet, og illustrerer vilkårligheten som preger verdifastsettelsen av naturressurser i bergindustrien. Dommen gjennomgår alle de feil og mangler som preget kommunens verdifastsettelse, blant annet gjennom følgende sitat på side 4 og 5:

Ved verdsettelsen av produksjonsutstyret er det også lagt til grunn uriktig faktum. (...) Det er lagt til grunn uriktig alder på utstyret og at investeringene er høyere enn det som er korrekt. Verdsettelsen viser til regnskapsposter som inkluderer rullende materiell og gir inntrykk av at verdiene er forankret i regnskapet. ... ikke vurdert gjenanskaffelsesverdi og reduksjonsfaktor for slit, elde og utidsmessighet, men dagsverdi direkte. (...) Vedtaket er også basert på uriktig rettsanvendelse. En mineralressurs kan etter omstendighetene tas med, men det beror på en konkret vurdering. Ved verdsettelsen er utgangspunktet at man skal finne frem til en objektivisert verdi, ikke verdien av den konkrete eiers virksomhet og drift. Verdien av konsesjoner og rettigheter til uttak av statens mineraler, skal ikke inkluderes i skattegrunnlaget fordi de er knyttet til driften hos konsesjonshaver, ikke til skatteobjektet. Det er ikke den pris Rana Gruber AS oppnår ved salg som er relevant, men den pris en hvilken som helst grunneier ville fått ved uttak av jernmalm. Det er uten betydning at Rana Gruber AS selv eier grunnen.

Vi kunne fremhevet store deler av dommen for å illustrere utfordringene industrien opplever i møte med kommuner og takstmenn uten nødvendig kompetanse.

Verdsettelse av maskiners verdi til bruk i skattegrunnlaget

Under høringsnotatets punkt 3.1 problematiseres det at maskiner i det hele tatt bør inngå i grunnlaget for eiendomsskatt. Som departementet skriver er eiendomsskatten i prinsippet en skatt for fast

eiendom. Det tilsier at maskiner ikke bør inngå i verdsettelsen som ligger til grunn for eiendomsskatten.

I dag skiller man mellom stasjonære og mobile maskiner. Det er problematisk og konkurransevridende. I rapporten *En offensiv mineralpolitikk med vekt på lokal verdiskaping* som vi presenterte i 2014 skrev vi følgende:

Det er en konkurransevridende effekt i at stasjonære pukkverk belastes med eiendomsskatt, mens mobile anlegg ikke gjør det. Siden stasjonære anlegg ofte er bedre støv- og støydempet enn mobile enheter, kan dette være negativt for omgivelsene (s. 25).

I høringsnotatet beskrives utfordringene som ligger i de skjønnsmessige vurderingene som ligger til grunn for vurderingen om maskinene er en integrert del av produksjonen og således skal inngå i skattegrunnlaget. Rana Gruber-dommen som ble avsagt 18.08.2015 illustrerer hvor vanskelig slike vurderinger er og hvor store ringvirkningene av disse skjønnsmessige vurderingene kan være. Avskrivninger for slit og elde, potensiell gjenskaffelsesverdi av til dels svært gammelt utstyr og verdifastsettelse av utstyr som er oppdatert eller delvis byttet ut gjennom tiden er eksempler på kompliserende faktorer. Utfallet er til dels vilkårlig og feil verdifastsettelse. Skatt på maskiner i arbeid bør fjernes, da det er fast eiendom som er utgangspunktet for eiendomsskatten.

I den samme rapporten skrev vi følgende om eiendomsskatt på maskiner:

Den delen av eiendomsskatten som er knyttet til flyttbare maskiner oppleves som sterkt urimelig av bransjen. I andre land beskattes fast eiendom, mens alle maskiner som er mulig å flytte uten å tape verdiskaping, er fritatt for eiendomsskatt. I dag flyttes for eksempel kjemiske fabrikker fra Mo i Rana til Frankrike, oljeraffineri fra Sola til Afrika, papirmaskiner fra Vennesla til Ukraina, og papirmaskiner fra Norge til Tyrkia. For 150 år siden var slike fabrikker regnet som "verker og bruk", i dag er det en alminnelig del av den globale industriens maskinpark og kan når som helst flyttes til nye produksjonssteder.

Verdsettelse av geologiske ressurser i bakken til bruk i skattegrunnlaget

Vi viser også til den samme rapporten på side 25 hvor vi skriver:

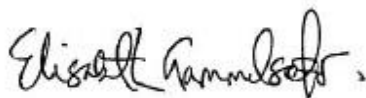
I verdigrunnlaget for eiendomsskatten inngår i visse tilfeller også verdien av de geologiske forekomster (in situ verdi). In situ verdier av mineralforekomster bør i alle tilfeller utgå fra enhver beregning av eiendomsskatt.

Høyesterett har slått fast at selve forekomsten kan regnes med som en del av grunnlaget for eiendomsskatt. Dette betyr i praksis at en fremtidsrettet bedriftsleder som har kartlagt ressurser for 30 års drift vil kunne bli pålagt en eiendomsskatt som er seks ganger så høy som en bedriftsleder med kortere horisont som bare har kartlagt ressurser for fem års drift fram i tid. Dette er i strid med alle signaler om å stimulere til økt kartlegging og bedre kunnskap om ressursgrunnlaget.

Dette er bare ett av de problematiske forholdene ved verdifastsettelse av såkalte in situ verdier. Rana Gruber-saken viste med all tydelighet de praktiske utfordringene knyttet til slike vurderinger. Kommunens verdifastsettelse var preget av mangel på kunnskap og forståelse om hva som skulle inngå i skattegrunnlaget og hvordan det skal vurderes.

Som vi skriver i rapporten bør enhver beregning av eiendomsskatt på in situ verdier fjernes for å styrke forutsigbarhet og konkurransekraft, samt for å unngå konkurransevridende effekter gjennom ulik praksis avhengig av geografisk plassering.

Med vennlig hilsen,

Elisabeth Gammelsæter
Generalsekretær